

Hülya SEYİDOĞLU

**ERGENLERDE ALKOL
KULLANIMI VE KURAL DIŞI
DAVRANIŞ ARASINDAKİ
İLİŞKİ**

İSTANBUL ARŐİVİ

onikilevha
İSTANBUL İL KÜTÜPHANESİ VE ARŐİVİ

İÇİNDEKİLER

DANIŞMANIN ÖNSÖZÜ.....	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XVII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XIX
KISALTMALAR LİSTESİ	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL KAVRAMLAR

1.1. ÇOCUK.....	5
1.2. KURAL DIŞI DAVRANIŞ.....	7
1.2.1. Sapma Davranışı.....	7
1.2.1.1. Sapkınlığa İlişkin Yaklaşımlar.....	8
1.2.1.2. Sapma Davranışının Unsurları	8
1.2.2. Kural Dışı Davranış.....	9
1.3. ALKOL KAVRAMI	10

1.3.1. Kimyasal Sınıflandırma	10
1.3.2. Psikoaktif Maddeler İçindeki Yeri	11
1.3.3. Alkolle İlişkili Diğer Kavramlar.....	11

İKİNCİ BÖLÜM TEORİK ÇERÇEVE

2.1. ALKOL KULLANIMI VE SUÇ ARASINDAKİ İLİŞKİ	13
2.1.1. Alkol Kullanımı ve Suç Davranışı Arasındaki İlişkiyi Açıklayan Modeller	14
2.1.1.1. Alkol Kullanımı Suç Davranışına Neden Olur Modeli	16
2.1.1.1.1. Psikofarmakolojik Şiddet.....	16
2.1.1.1.2. Ekonomik Amaçlı Şiddet	18
2.1.1.1.3. Sistemik Şiddet	18
2.1.1.2. Suç Davranışı Alkol Kullanımına Neden Olur Modeli	19
2.1.1.3. Suç Davranışı ve Alkol Kullanımı Arasında Karşılıklı Bir İlişki Vardır Modeli.....	20
2.1.1.4. Sahtelik Modeli.....	20
2.1.1.4.1. Ortak Nedenler Modeli	21
2.1.1.4.2. Rastlantısal İlişki Modeli.....	21
2.2. ÇOCUKLARDA ALKOL KULLANIMI.....	22
2.2.1. Çocuklarda Alkol Kullanım Yaygınlığı	24
2.2.2. Çocuklarda Deneysel Alkol Kullanımını Açıklayan Teoriler	25
2.2.2.1. Bilişsel-Afektif Teoriler	26
2.2.2.1.1. Gerekçelendirilmiş Davranış Teorisi.....	26
2.2.2.1.2. Planlanmış Davranış Teorisi	27
2.2.2.2. Sosyal Öğrenme Teorisi.....	29
2.2.2.2.1. Ayırıcı Birliktelikler Teorisi.....	30
2.2.2.2.2. Sosyal Yapı ve Sosyal Öğrenme Teorisi.....	31

2.2.2.3. Sosyal Kontrol Teorisi.....	33
2.2.2.3.1. Sosyal Bağ Teorisi	34
2.2.2.3.2. Gerilim-Kontrol Teorisi.....	35
2.2.2.3.3. Sosyal Gelişim Teorisi.....	36
2.2.2.4. Bireysel Farklılık Teorileri	37
2.2.2.4.1. Öz Kontrol Teorisi	38
2.2.2.4.2. Sosyal Ekoloji Modeli	39
2.2.2.4.3. Öz Kırım Teorisi.....	40
2.2.2.4.4. Çok Aşamalı Sosyal Öğrenme Teorisi	41
2.2.2.5. Problem Davranış Teorisi.....	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA KONUSU, AMACI VE YÖNTEMİ

3.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI	45
3.1.1. Konu	45
3.1.2. Amaç	46
3.1.2.1. Genel Amaç	46
3.1.2.2. Özel Amaç	47
3.2. LİTERATÜR BULGULARI	47
3.3. GEREKÇE.....	54
3.4. ARAŞTIRMA DESENİ.....	55
3.4.1. Uluslararası Suçluluk Öz Bildirim Çalışması (ISRĐ).....	56
3.4.2. Örneklem.....	57
3.5. HİPOTEZLER.....	57
3.6. DEĞİŞKENLER	60
3.6.1. Bağımsız Değişken.....	60
3.6.2. Bağımlı Değişkenler.....	61
3.6.3. Ortak Değişkenler	62

3.7. ANALİZ PLANI.....	64
------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

4.1. GÜVENİLİRLİK ANALİZİ	67
4.2. BETİMLEYİCİ ANALİZ BULGULARI.....	70
4.2.1. Gözlemlenen/Ortak Değişkenler.....	70
4.2.1.1. Demografik Değişkenler	71
4.2.1.2. Aile Değişkenleri	71
4.2.1.3. Bireysel Özellikler	73
4.2.1.4. Okul Değişkenleri.....	74
4.2.1.5. Diğer Risk Faktörleri.....	75
4.2.2. Bağımsız Değişken.....	75
4.2.3. Bağımlı Değişkenler.....	76
4.3. EĞİLİM SKORU EŞLEŞTİRMESİ.....	80
4.3.1. Rastlantısal Kontrollü Deneyler ve Gözleme Dayalı Çalışmalarda Nedensellik.....	80
4.3.1.1. Müdahalenin Etkisi	80
4.3.1.2. Rastlantısal Kontrollü Deneyler.....	81
4.3.1.3. Gözleme Dayalı Çalışmalar.....	82
4.3.2. Eğilim Skoru Eşleştirmesi: Tanım ve Amaç	84
4.3.2.1. Tanım.....	84
4.3.2.2. Amaç.....	84
4.3.2.2.1. Seçim Yanlılığı.....	84
4.3.2.2.2. Seçim Yanlılığını Azaltma Yöntemi.....	85
4.3.3. Eğilim Skorunun Hesaplanması	86
4.3.3.1. Eğilim Skorunun Hesaplanmasında Kullanılan Yöntemler	86
4.3.3.2. Lojistik Regresyon Analizi.....	87

4.3.4. Ortak Destek.....	89
4.3.5. Eşleştirme	90
4.3.5.1. Eşleştirme Yöntemleri	90
4.3.5.2. En Yakın Komşu Eşleştirmesi	91
4.3.6. Eşleştirmenin Başarısının Değerlendirilmesi.....	91
4.3.6.1. Standardize Yanlılık	92
4.3.6.2. Ortalamalar Arasındaki Farkın Anlamlılığı Testi.....	92
4.3.7. Ortalama Müdahale Etkisi.....	92
4.4. UYGULAMA.....	95
4.4.1. Eğilim Skorunun Hesaplanması.....	95
4.4.2. Ortak Destek.....	97
4.4.3. Eşleştirmenin Başarısının Değerlendirilmesi.....	99
4.4.4. Eşleştirme	108
4.4.5. Modelin Anlamlılığının Testi ve Açıklama Kapasitesi.....	109
4.4.6. Ortalama Müdahale Etkisi	110
4.4.6.1. Hafif Hırsızlık Suçlarında OME	111
4.4.6.2. Ağır Hırsızlık Suçlarında OME	114
4.4.6.3. Hafif Şiddet Suçlarında OME.....	114
4.4.6.4. Ağır Şiddet Suçlarında OME	114
4.4.6.5. Diğer Hafif Suçlarda OME.....	117
4.4.6.6. Diğer Ağır Suçlarda OME	117
4.4.7. Duyarlılık Testi	120
4.4.7.1. Hırsızlık Suçları.....	121
4.4.7.2. Şiddet Suçları.....	122
4.4.7.3. Diğer Suçlar.....	123

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. HİPOTEZLERİN TEST EDİLMESİ	132
---------------------------------------	-----

5.2. DEĞERLENDİRME.....	135
SONUÇ	139
KAYNAKÇA	145
EKLER.....	169